

„Ha igaz..., hogy van őrlélke a hazának, akkor a határokon kívül meglelt haza volt Kós Károly maga. Nekem is, mint sok barátomnak, szükségünk volt rá.”

Makovecz Imre, az MMA alapító örökös elnöke, egyben örökös tiszteleti elnöke fogalmazott így Kós Károly és a haza ezer szálú kapcsolatáról. S hogy miért volt szüksége alapító Mesterünk generációjának a Kós Károllyal való személyes találkozásra? Arra is választ kapunk Makovecz Imre vallomások prózájából: Kós Károly a fejedelmi nyugalom győztes fényével, az európai erő és szellem biztos birtoklásával ott, Erdélyben, Kolozsvárott – s tegyük hozzá: korábban ugyanígy Sztánán – egy „lehetett volna”- Európát testesített meg.

Tisztelt Igazgató Úr! (*dr. Vargha Mihály*) Tisztelt Elnök Úr! (*Tamás Sándor, Kovászna Megye Tanácsának elnöke*) Tisztelt Főigazgató Úr! (*Kenyeres István, BFL*) Tisztelt Hölgyeim és Uraim, Kedves Vendégek!

Amikor megidézzük két szakmai elődünket, akkor mai örökösökként igazán átérezhetjük e gondolatok aktualitását. Itt élünk egy „lehetne” Európában. Tesszük, amit tennünk adatott, hazánk és kontinensünk gyarapodásáért, bár sokszor hasonlóan érzünk talán, mint évtizedekkel korábban ők ott ketten: hogy tágabb hazánk sok szempontból „világavesztett” lett. S ezért, a hagyományos értékeink képviselte érdekében ismét annak hangsúlyozása a fontos, hogy – makoveczi kifejezéssel – *„mindent benn írnak a lélekben”*.

Mert amit mi, építészek és művészek mindennapi munkánkban gyakorolunk és megélünk: egy épület vagy épített környezetünk egy részének megálmodásakor és megvalósításakor nem egyszerűen kövekből falakat emelünk, hanem az emberi lelkeknek, sorsoknak teremtünk otthont. Házat, közösséget és hazát. Vagy ahogy Kányádi írta a Mesterről:

....kőből, fából
házat,
raktál a léleknek
kőnél, cserefánál
erősebb igékből
várat.

Ezeket a lélekemelő szempontokat szem előtt tartva volt meghatározó a hagyomány Kós Károly számára: kutatta, tisztelte, ismerte és rajongásig szerette, de nem félt attól, hogy a megismert nyomon indulva létrehozza az ő saját, összetéveszthetetlen építészetét. Az életművet vizsgálva azt is észre kell vennünk, hogy Kós Károly minden tevékenységének alapja, anyaga a saját, személyes, belső élményen alapuló hitvallás volt szülőföldjéről, népéről. Közel mindenhez és mindenkihez. Számára – József Attilával szólva – a nemzet volt a közös ihlet.

Egy esztendővel ezelőtt a Magyar Művészeti Akadémia intézménycsaládjához tartozó Műcsarnok vállalkozott arra, hogy – e rendkívüli személyiség születésének 140. évfordulója alkalmából – Kós Károly hét évtizedes életművét egy időszaki kiállítás keretében bemutassa, rálátást kínálva az általa szolgált közösségek sorsára is. A tárlat középpontjában a hit, a küzdelem és a kitartó munka hármas egységének bemutatása állt. Egy évvel később a nagysikerű Kós-kiállítás – sorsszerűen – az éppen a Kós Károly által tervezett Székely Nemzeti Múzeumban talál otthonra. S itt kell köszönetet mondanom a Múzeum munkatársainak odaadó, elkötelezett munkájukért, a Budapest Főváros Levéltárnak a dokumentumok és kiállítási installáció szolgáltatásáért és Anthony Gall építésznek, az Óbudai Egyetem Ybl Miklós Építéstudományi Kar

dékánjának, egyetemi tanárának, Akadémiánk tiszteletbeli tagjának mind a kiállítás létrehozásáért, mind a 2002-es, a 2019-es monográfiákért, s minazért az építészeti, kutatói, előadói munkásságért, mellyel Kós Károly munkásságát, tanulságát élővé, életünk részévé tette, ezzel is hozzájárulva a mester szellemi hallhatatlanságának fenntartásához.

A ma nyíló kiállítás többféle értelemben is szimbóluma összetartozásunknak: összeköti közösségeinket, összekapcsolja Erdélyt és az anyaországot. Összefogja a múltat, a jelent és a jövőt, egyúttal jól tükrözi a teremtő szellemi erő kivételes erejét. Azt a teremtő erőt, amely képes lélektől lélekig eljutni. Amely hagyományoz és amely éltet. Amely szárnyakat ad és amely folytatást követel.

„És emlegetni fognak engem is és apáimat az én véreim (...) az én munkámat folytatják ők, és az én életem örökkévaló lesz bennük” – ezekkel a szavakkal tett hitet a jövő nemzedékében Kós Károly. S erre a felvetésre ma is úgy válaszolhatunk, ahogyan azt Makovecz Imre tette 1983-ban: ”...Itt mindent csak folytatni lehet: munkásságát, felfogását és életvitelét is....Itt, Európa közepén, nekünk magyar értelmiségieknek éltetnünk és ápolnunk kell azokat a gondolatokat, melyekre Európának szüksége van.”

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

A folytatás iránti elkötelezettséggel ajánlom szíves figyelmükbe a kiállítás megtekintését! Köszönöm megtisztelő figyelmüket!